

TOTEM

Tidsskrift ved Religionsvidenskab,
Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet
Nummer 47, forår 2021
© Tidsskriftet og forfatterne, 2021

Kristendom og islam

Dåbsritualet i tidlig Kristusreligion

Af stud.mag.
Maja Gammelgaard Poulsen

Indhold

1. Indledning.....	3
2. Paulus og hans breve	3
3. Dåben som ritual.....	4
4. Dåbens betydning hos Paulus	6
4.1 Den symbolske død.....	6
4.2 Løskøbelse fra synden magt	7
4.3 Priming.....	7
4.4 De to Adam'er	8
4.5 Soning og forsoning.....	9
5. Dåbsritualets udvikling i tidlig Kristusreligion.....	9
5.1 Matthæus 28, 16-20	10
5.2 Justin Første Apologi 61, 1.3	10
6. Konklusion.....	12
7. Litteraturliste	13
8. Bilag.....	15
Bilag 1: Skema over fundamentalnarrativer	15
Bilag 2: Basalt narrativt skema.....	16
Bilag 3: Forståelser af synd og retfærdighed i tidlig Kristusreligion	17

1. Indledning

Jeg vil i denne opgave besvare spørgsmål 2, som lyder:

”Der ønskes med udgangspunkt i Rom 6, 1-10 (tekst 79 og tekst 63) en drøftelse af dåbens betydning hos Paulus og dens udvikling som ritual i tidlig Kristusreligion. I den sammenhæng inddrages også Matt 28, 16-20 (tekst 81) og Justin Første Apologi 61, 1-3 (tekst 82).”

Til at begynde med vil jeg kort redegøre for, hvem Paulus var, samt hvilken betydning hans breve har som kilde til tidlig Kristusreligion. Dernæst vil jeg redegøre for dåben som ritual, hvorefter jeg med udgangspunkt i Rom 6, 1-10 vil drøfte Paulus’ syn på dåben. Slutteligt vil jeg inddrage Matt 28, 16-20 og Justin Første Apologi 61, 1-3 til at give et billede af dåbens udvikling i tidlig Kristusreligion.

Bibelske referencer samt Justin Første Apologi følger Per Bildes (2001) oversættelse.

2. Paulus og hans breve

Paulus var oprindeligt jøde, nærmere bestemt farisæer (Hyldahl, 2013), og som han selv fortæller i Galaterbrevet, var han tidligere blandt de, der forfulgte den, på daværende tidspunkt, nye Jesus-bevægelse (Gal 1,13). Han fortæller dog også, at han på en rejse til Damaskus møder Jesus i en åbenbaring, hvorefter han bliver omvendt (Gal 1,15). Således bliver han, efter egen opfattelse, udvalgt af Gud som apostlen, der skal prædike blandt hedninge og altså forkynde det gode budskab om Jesus blandt ikke-jøder (Gal 1,16).

Paulus er den sidste apostel, vi kender, da han først blev omvendt og missionerede efter Jesu død. Han så det som sit kald at forkynde Jesu budskab og byggede sin virksomhed op omkring dette, hvorfra han rejste ud for at forkynde det ikke-jødiske folkeslag (Bilde, 361). I kraft af sin virksomhed grundlagde han flere menigheder bl.a. Galatermenigheden og menighed i Thessalonika. Disse menigheder danner grundlag for flere af hans breve, som han skrev med intentionen om at vedligeholde kontakten med de forskellige menigheder (Hyldahl, 2017).

Paulus’ breve er nogle af de tidligste kilder, vi har i Det Nye Testamente og dermed også til tidlig Kristusreligion. De fleste af brevene dateres til ca. 54-55 evt. (Hyldahl, 2013), hvilket er tidligere end de synoptiske evangelierne, der angiveligt er fra ca. 80-100 evt. (Bilde, 2001). På baggrund af dateringen regnes Paulus for at være den ældste

Jesus-troende, vi har førstehåndskilder fra, og dermed er hans breve en meget værdifuld kilde til Jesus-bevægelsens religiøse liv i dens begyndelse (Bilde, 2001, 360).

De mest troværdige kilder vi har til viden om Paulus, findes i Apostlenes Gerninger samt de paulinske breve (Bilde, 2001, 360). Paulus er kendt for ofte at iscenesætte sig selv i sine breve og legitimere sin status ved at præsentere sig selv som apostel sendt af Gud (Gal, 1,1). Dette er et typisk kendetegn for en karismatiker (Andersen, 2011), hvilket er en betegnelse, der derfor med rette kan føres over på Paulus.

Desuden er et stort tema hos Paulus forholdet mellem jøder og ikke-jøder, og særligt i hvilket omfang ikke-jøder skal overholde dele af moseloven (Engberg-Pedersen 2015, 1553). Denne problemstilling er en af de mest væsentlige, vi finder i tidlig Kristusreligion.

Blandt Paulus' breve findes Romerbrevet, som jeg vil benytte mig af senere i opgaven til at drøfte Paulus' syn på dåben. Romerbrevet er et af de vigtigste og mest omfattende af de paulinske breve (Engberg-Pedersen, 2015, 1553). Det adskiller sig fra Paulus' andre breve på den måde, at det ikke henvender sig til en menighed, der allerede er omvendt men derimod til romerne, som Paulus endnu ikke har stiftet bekendtskab med. Paulus fremlægger i brevet sin forståelse af evangeliet med det formål at indgå en aftale om et samarbejde med romerne (Engberg-Pedersen 2015, 1553). Brevets hensigt kommer til udtryk i dets indledning, som også består af en introduktion af Paulus selv samt en legitimering af hans status (Rom 1,1-6).

3. Dåben som ritual

I det følgende vil jeg redegøre for dåben som ritual, samt dens opståen og hvordan man så på den i tidlig Kristusreligion. Dåben er et initiationsritual, der har til formål at indføre den døbte i menigheden (Sørensen, 2019, 50). Et initiationsritual markerer overgange i livet, og som Victor Turner formulerer det, bliver ritualen et udtryk for en social transformation (Sørensen, 2019, 50). Endvidere følger et initiationsritual, ifølge Arnold van Gennep, en tredelt struktur. Først en separationsfase hvor forberedelserne forud for ritualen finder sted. Dernæst en liminalfase hvor den centrale handling i ritualen sker. Afslutningsvis en reintegrationsfase hvor den døbte nu anerkendes som værende en del af menigheden (Sørensen, 2019, 50).

I forhold til dåbsritualet bliver det relevant at inddrage en oversigt over fundamentalnarrativer, der giver et billede af, hvordan ritualer fungerer, samt hvad deres

formål er (Bilag 1). Ser vi på skemaet, går et initiationsritual som dåben under kategorien progressionsritual. Overgangen der sker her, kan ses som udviklingen fra en minustilstand til en plustilstand. Formålet er, at man tages ud af sin nuværende tilstand og ophøjes til en ny tilstand, der er bedre end den foregående. Der sker altså en positiv transformering af individets status i forbindelse med ritualen.

Manges kendskab til dåben hænger sammen med evangeliernes beskrivelse af den, hvor Jesus opsøger Johannes Døber for at blive døbt af ham. Men de fire evangelier adskiller sig mere eller mindre en del i deres fremstillinger om Jesu dåb.

I Markusevangeliet, som er det ældste ifølge Markushypotesen (Bilde, 2001, 413), fremgår det, at Johannes Døber praktiserede dåb først, hvorfor Jesus kommer til ham og bliver døbt (Mark 1,9). Herefter lyder en røst fra himlen (Mark 1,11), der betegnes som himmeldåben. Her er det relevant at inddrage det basale narrative skema (Bilag 2), som viser evangeliernes struktur, idet de er fortællinger. Ethvert narrativ forudsætter først og fremmest en pagtsherre og en pagtstjener, der indgår en kontrakt. Kontrakten har i sin begyndelse virtuel karakter, hvorfor det er afgørende, at pagtstjeneren er bekendt med nødvendigheden af villen og burden. Når denne er opfyldt, kommer aktualiseringsfasen, der også har karakter af en handlingsfase, hvor pagtstjenerens kendskab til viden og kunnen bliver afgørende. Slutteligt har vi realiseringsfasen, hvor pagtsherren vender tilbage og fælder dom over pagtstjeneren. Her kommer den endelige vurdering af, hvorvidt pagtstjeneren har gennemført kontrakten tilstrækkeligt. Her er blot gøren og væren tilbage.

Fører vi det basale narrative skema over på Markusevangeliet, fremgår det, at Jesus ved Johannesdåben bliver virtualiseret Kristus, hvorefter han i himmeldåben, der kommer umiddelbart efter, aktualiseres. Herefter sendes han af pagtsherren, som er Gud, ud i ørkenen, hvor hans prøve skal bestå i form af fyrre dages fristelser (Mark 1,12-13). Mens Jesus er sig i ørkenen, befinder han sig altså i aktualiseringsfasen, før han kan blive en realiseret Kristus, hvilket først sker ved hans opstandelse.

I Matthæus evangeliet forholder det sig en smule anderledes. Her aktualiseres Jesus ved fødslen, hvilket synes mere problematisk, da Johannesdåben på den måde bliver irrelevant. Johannes Døberen har stadig sin døberpraksis i ørkenen, men da Jesus kommer til ham for at blive døbt, forsøger Johannes at afholde ham fra det, da Johannes tydeligvis er klar over sin lave status i forhold til Jesus (Matt, 3, 14). Trods det bliver Jesus døbt af ham, og da han stiger op af vandet, sker der en udpegning af Jesus som

Guds søn (Matt, 3,17), hvilket adskiller sig fra Markusevangeliet, hvor dåben har karakter af aktualisering.

Også i Lukasevangeliet minder dåbsscenen om den i Matthæus, hvor Jesus også er aktualiseret fra fødslen. Dog kommer det i Lukasevangeliet til udtryk, at evangeliet har karakter af et narrativ, da det beskrives, at Jesus og Johannes Døber allerede mødes som fostre (Luk 1,41-42). Alle tre synoptiske evangelier har tilfælles, at Jesus realiseres som Kristus ved opstandelsen.

Helt anderledes ser det ud i Johannesevangeliet, der udover at være det yngste, også adskiller sig markant fra de tre synoptiske evangelier (Larsen, 2015, 1472). En væsentlig forskel er synet på Jesus som realiseret Kristus. I Johannesevangeliet er han allerede realiseret fra verdens begyndelse (Joh 1,1) og som noget guddommeligt, der kommer ned på jorden (Joh 1,14). Derved mister dåben også sin betydning i Johannesevangeliet.

4. Dåbens betydning hos Paulus

Det er hos Paulus, vi finder den tidligste teologiske og symbolske tolkning af dåbsritualet (Meslin, 2005, 781), og han så den som en væsentlig forudsætning for, at man kunne være en del af Jesus-bevægelsen (Bilde, 2001, 240). Jeg vil derfor i følgende del af opgaven inddrage Romerbrevet 6, 1-10, hvor dåbens betydning hos Paulus tydeligt kommer til udtryk.

4.1 Den symbolske død

Romerbrevet dateres til ca. 55 evt., og i denne del af brevet er frihed fra synden et væsentligt tema for Paulus i forbindelse med dåben. Paulus begynder Romerbrevet 6 med at stille et retorisk spørgsmål for at fastlægge syndens rolle i forhold til Guds nåde. Han kommer selv med det efterfølgende svar, at fastholdelse af synden ikke er en måde at tiltrække sig Guds nåde på (Rom 6,1-2). Dernæst sidestiller Paulus dåben med Jesu død. På den måde bliver dåben et symbol for Jesu død på korset (Rom 6,3). Paulus lover de døbte, at hvis de dør en død, der ligner Jesu død, er de værdige til at opnå en opstandelse lig hans (Rom 6,5). Det er her væsentligt, at den død, de skal igennem, *ligner* Jesu død i den forstand, at de skal "druknes" i et vandritual, og ikke korsfæstes som Jesus blev det. Dåbsritualet i tidlig Kristusreligion foregik ved, at den døbte blev ført under vandet med hele kroppen, og på den måde kan Jesu opstandelse sammenlignes

med det øjeblik, hvor den døbte komme op af vandet igen – den døbte er altså genopstået symbolsk.

4.2 Løskøbelse fra synden magt

Paulus taler meget om forbindelsen mellem dåb og synd. Væsentligt forekommer det, at Paulus tilskriver synden en personificeret status, der gør, at vi også kan betegne den som Djævelen. For bedre at kunne forstå denne personificering af synden, bliver det her nærliggende at inddrage det basale narrative skema (bilag 2). Før dåben indgår mennesket i en kontrakt med syndens herre og ligger altså under for dennes magt. Hos Paulus fremgår det, at mennesket, i kraft af Jesu korsfæstelse, bliver i stand til at give afkald på dets gamle menneske, som er styret af synden (Rom 6,6). Paulus beskriver det således, at mennesket ”ikke længere er slaver under Synden” (Rom 6,6), men at det netop i forbindelse med korsfæstelsen frigøres fra synden, hvor så en ny pagtsherre træder ind – nemlig Gud.

Gud ofrer altså sin søn for at købe mennesket fri fra slaveriet under synden, som det indtil nu har ligget under for. Her kan altså igen argumenteres for, at dåben kan ses som et progressionsritual (bilag 1), idet overgangen fra Djævlen til Gud som pagtsherre markerer et stort spring, der kan betegnes som udviklingen fra en minustilstand til en plustilstand. Med Gud som den nye pagtsherre begynder et nyt narrativ (bilag 2), hvor alle mennesker er virtuelt frigjorte fra synden. Alle har altså muligheden for at blive kristne - men ikke uden omkostning. Her får dåben nemlig en afgørende betydning, for det er først i denne, at det enkelte menneske opnår aktualiseringsfasen, og dermed er skridtet videre mod realiseringsfasen og den definitive form for gøren og væren (bilag 2).

4.3 Priming

Ser vi nærmere på realiseringsfasen, er det her den kontraktuelle herre igen indtræder for at fælde sin dom (bilag 2). Fasen kan således for kristustilhængere betegnes som dommedag, hvor Gud fører regnskaber over menneskets handlinger. Det er også denne fase, Paulus beskriver som et evigt liv sammen med Kristus (Rom 6,8), og altså den retning han forsøger at pege de kristne i. Her er der altså et klart mål om at opnå frelse og evigt liv i selskab med Kristus.

Et af de midler Paulus bruger for at præge sine modtagere i retningen af realiseringsfasen kaldes priming, der er en måde, hvorpå han forsøger at skabe en

underbevidst overbevisning hos modtageren om, at de allerede har nået målet. En måde, Paulus benytter sig af priming, er ved at tale til modtagerene i nutid, og derved foregriber han realiseringsfasen. På den måde skabes der en overbevisning hos tilhøreren om, at de er i stand til at nå realiseringsfasen, og at den ikke er langt væk, hvis blot de handler rigtigt. Desuden underbygger Paulus sin retorik ved at personificere synden og retfærdigheden, som henholdsvis Djævelen og Gud. På den måde bliver det hele mere realistisk og betydningsfuldt for modtageren, og Paulus' budskab går klart igennem. Det er en stor del af Paulus' retoriske strategi, og han bruger det til at legitimere dåbens afgørende betydning for at nå målet; realiseringsfasen.

4.4 De to Adam'er

For at kende endnu bedre til Paulus' forståelse af synd, er det aktuelt at stille skarpt på "de to Adam'er", som han beretter om i slutningen af første Korintherbrev. Den første Adam er ham, vi kender som det første menneske, der beskrives i Genesis. Han er skabt af jord. Den anden Adam er Kristus, altså et himmelmenneske bestående af doxa-stof, der repræsenterer det åndelige (1 Kor 15,45). Forbindelsen mellem de to er vigtig. Her bliver det relevant at inddrage en oversigt over forståelsen af synd og retfærdighed i tidlig Kristusreligion (bilag 3). Forud for syndefaldet er både Adam og Kristus placeret i feltet 'posse non peccare'. De befinder sig altså begge i den samme modale situation, hvor de har mulighed for at vælge mellem at synde og ikke at synde. Her vælger de at handle forskelligt. Adam vælger at synde, og bliver på den måde syndens repræsentant, for alle mennesker, der ikke er døbt. Da vi mennesker er jordvæsner, har vi alle den første Adam i os, og i kraft af hans synd bliver mennesket realiseret som syndens tjener.

Men her kommer Jesus kristustilhængerne til undsætning og giver dem nyt håb. Idet Jesus lader sig korsfæste, påtager han sig nemlig menneskets synder og som realiseret Kristus, løskøber Gud altså mennesket fra syndens magt i forbindelse med sin søns død. Korsfæstelsen er altså lig med menneskets frikøbelse fra syndens magt. Således opstår et nyt narrativ jævnfør bilag 2, idet mennesket efter korsfæstelsen opnår virtualiseringsfasen. Alle mennesker er nu virtuelt frikøbt fra synden. I det nye narrativ bliver dåben relevant, for det er først i dåben, at kristustilhængerne opnår aktualiseringsfasen, og dermed placeres de i feltet 'posse non peccare' (bilag 3). Aktualiseringsfasen er vejen mod realiseringsfasen, som Jesus efter opstandelsen repræsenterer. Han har her opnået endegyldig retfærdighed, og er ikke i stand til at

synde, fordi han i opstandelsen har overvundet døden og synden (Rom 6,9). Paulus' mål er ved hjælp af priming at overbevise kristustilhængerne, om at de i dåben får mulighed for at opnå en opstandelse, der ligner Jesu opstandelse (Rom 6,5) og derved nå finaltilstanden for Kristustilhængere, som er 'non posse peccare' og dermed evig retfærdighed (bilag 3).

Mennesket er altså frikøbt fra syndens magt i forbindelse med korsfæstelsen og dermed opstår et nyt kontraktuelt forløb, hvor synden ikke længere fungerer som pagtsherren, men nu har Gud den rolle. Således placeres kristustilhængerne i den virtuelle fase, hvor de ved dåben opnår aktualiseringsfasen og muligheden for 'posse non peccare'. Hos Paulus fungerer dåben altså som indgangen til kristne projekt, der er orienteret mod frelsen.

4.5 Soning og forsoning

Til tanken om de to Adam'er kan knyttes forholdet mellem soning og forsoning. Da Gud skabte mennesket, var det med hensigten, at mennesket skulle elske Gud. Det blev dog anderledes, end Gud havde forventet, da den første Adam valgte at synde, hvilket kan tolkes som et brud på kontrakten med Gud. Således krænker mennesket Gud, og Gud bliver den krænkede part. For at der kan blive rettet op på det, skal der ske en sonings- eller en forsoningshandling mellem krænkeren og den krænkede part. Soningen sker gennem et soningsoffer, som krænkeren skal betale til den krænkede. Korsfæstelsen kan tolkes som Jesu soningsoffer, som han betaler på vegne af mennesket, til Gud.

Men idet Gud har sat Jesus på jorden, er det et udtryk for Gud forsoning med mennesket – således tilgiver Gud mennesket. Men på samme måde er korsfæstelsen også Guds løskøbelse af mennesket fra syndens magt ifølge Paulus. Jesus overvinder døden og bliver realiseret Kristus, hvilket mennesket så får mulighed for også at opnå i forbindelse med dåben.

5. Dåbsritualets udvikling i tidlig Kristusreligion

I følgende del af opgaven vil jeg benytte Matthæusevangeliet 28, 16-20 og Justin Første Apologi 61, 1-3 til at drøfte udviklingen af dåbsritualet i tidlig Kristusreligion. Dåbsritualet, som vi kender det i dag, adskiller sig en del fra, hvordan det blev udført i tidlig Kristusreligion. Ved ritualets begyndelse var der tale om voksendåb, der foregik ved fuld neddykning i vandet (Stenbæk et al., 2011). I dag forgår det helt anderledes i

de fleste kristne trossamfund – nemlig som en barnedåb, hvor barnet der døbes, nøjes med at få tre håndfulde vand over hovedet.

Men vejen til nutidens dåb har været en lang proces ligesom selve overgangen fra tidlig Kristusreligion til kristendom. Tidlig Kristusreligion undergår en lang og kompleks udviklingsproces, før vi tidligst i det fjerde og femte århundrede kan tale om kristendommen som en kosmos- og verdensreligion (Petersen, 2019, 95).

5.1 Matthæus 28, 16-20

I forbindelse med dåbens udvikling vil jeg nu tage fat på Matthæusevangeliet 28, 16-20, som dateres til ca. 80-100 evt. (Bilde, 2001, 243) og dermed er en senere kilde til dåben end Paulus' brev til Romerne. På baggrund af den senere datering kan den derfor fortælle os noget om, hvordan dåben har udviklet sig. Heri finder vi dåbsbefalingen (Matt 28,18-20), som er den der i dag bruges ved barnedåb i kirken. Således kan der argumenteres for, at dåben har spillet en stor rolle for udbredelsen og udviklingen af tidlig Kristusreligion. Der nævnes i Matthæusevangeliet, at der skal døbes til treenheden (Matt 28,19), hvor mennesket i Romerbrevet 6 døbes til Kristus Jesus udelukkende (Rom 6,3). Af den grund kan der argumenteres for, at ritualet har opnået en tiltagende effekt siden Paulus' tid. Desuden beder den opstande Jesus sine disciple om at gøre *alle* folkeslagene til sine disciple gennem dåben (Matt 28, 19). Idet Jesus befaler sine disciple en mission, der omhandler omvendelse af *alle* hedninge, er det et udtryk for, at Jesus har et universalistisk mål. Desuden vidner det om, at man begynder at undervise i Jesu budskab.

5.2 Justin Første Apologi 61, 1.3

Ser vi nu på Justin Første Apologi 61, 1-3, har vi her med en endnu senere tekst at gøre. Denne dateres til ca. 150 evt., altså 100 år efter Paulus' Romerbrev. Teksten er skrevet af Justin Martyr og er et forsvarsskrift henvendt til romerne (Bilde, 2001, 245). Her bliver det nærliggende at inddrage den tyske økonom og sociolog Max Weber, der var optaget af autoriteter, og hvordan disse kommer til udtryk på forskellig vis (Scheper, 2005, 1543). Han skelner mellem tre typer af autoritet – karismatisk, traditionel og institutionel autoritet (Petersen, 2019, 95). Idet Paulus ser sig selv som en apostel, med særlige egenskaber, sendt af Gud, kan vi lyset af Webers teori definere Paulus som en karismatisk autoritet (Scheper, 2005, 1544). Derfor har også dåbsritualet på Paulus' tid

karakter af at være karismatisk. I Justins beskrivelse har ritualet gennemgået en udvikling, og vi kan her tale om en begyndende institutionalisering. Måden institutionaliseringen kommer til udtryk på er ved, at læring får en betydning (1 Apologi 61,2). Der er nu altså en lærer tilstede i forbindelse med dåbsritualet. Rollen som underviser er desuden noget, der kendetegner udviklingen fra byreligion til begyndende kosmosreligion (Petersen, 2019, 95).

Endvidere fremkommer det, at både faste og bøn bliver væsentligt forud for ritualet (1 Apologi 61,2). Ser vi på Arnold van Genneps treleddet model for ritualer (Sørensen, 2019, 50), er dette altså et udtryk for separationsfasen, hvor kandidaten beder Gud om forladelse for sine tidligere synder (Apologi 61,2). Det fremgår altså, at der forud for selve dåbsritualet både foregår undervisning, bøn og faste – alt sammen ledet af en vejleder. Dette er ikke noget, vi har set i Paulus' Romerbrev. Derfor tyder det altså på, at ritualet har udvidet sig og er vokset markant indenfor de 100 år, vi har med at gøre siden Paulus.

Teksten viser desuden et stærkt udtryk for, at hele dåbshandlingen bliver en refleksiv ofring af individet selv. Det marker også udviklingen fra byreligion til kosmosreligion, idet man i byreligionen ofrede dyr eller genstande til Guden. I kosmosreligionen er det anderledes - nu stiller man sig selv som offer for Gud. Her bliver livet et asketisk træningsprogram, hvor målet er, at man til sidst bliver af samme stofflighed, som Gud og Kristus er lavet af – doxa.

Dette hænger sammen med, at der i Justin Første Apologi 61,1 står ”efter at være blevet nyskabt ved Kristus.” Det kan sammenlignes med den første og anden Adam, idet mennesket forud for Kristus befinder sig i samme tilstand som den første Adam, en tilstand af 'non posse non peccare', hvor det altså ikke kan andet end at synde (Bilag 3). Idet dåben nu får en transformerende karakter, hvor mennesket bliver nyskabt ved Kristus, den anden Adam, flyttes de i dåbsritualet til en tilstand af 'posse non peccare' med muligheden for at opnå 'non posse peccare' og en tilstand af doxa.

Der kan altså argumenteres for, at Justin Første Apologi 61, 1-3 viser en markant udvidelse og begyndende institutionalisering af dåbsritualet sammenlignet med Matthæusevangeliet 28,16-20 og Paulus' Romerbrev 6,1-10.

6. Konklusion

Jeg har i denne opgave givet et bud på, hvilken betydning Paulus tillægger dåben, samt hvordan dåbsritualet har udviklet sig i tidlig Kristusreligion. I Paulus' forståelse af dåbsritualet spiller flere elementer en rolle. Paulus sidestiller først og fremmest dåben med en symbolsk død, der kan relateres til Jesu korsfæstelse. Dernæst betegner han synden som en personificeret onskabsfuld magt, der er herre over mennesket fra Adam indtil Kristus. I korsfæstelsen sker en vending, idet Jesus overvinder synden og realiseres i opstandelsen. Denne handling er et udtryk for Guds løskøbelse af mennesket fra syndens magt. Den nye herre over mennesket er nu Gud, idet alle mennesker i korsfæstelsen bliver virtuelt løskøbte fra synden. De aktualiseres først i den symbolske død – dåben – hvor muligheden for at opnå realiseringsfasen opstår. Her primer Paulus kristustilhængerne i retningen af realiseringsfasen ved at foregribe denne.

Hos Matthæus og Justin ser vi eksempler på, at dåbsritualet har gennemgået en udvikling siden Paulus' tid. I Matthæusevangeliet finder vi dåbsbefalingen, hvilket vidner om, at dåben nu både bliver et universalistisk projekt, men også at en dåb udelukkende til Kristus nu er skiftet ud med en dåb til Treenigheden. Hos Justin, der er ca. 50 år yngre end Matthæusevangeliet og ca. 100 år yngre end Paulus, ser vi for alvor en begyndende institutionalisering. Denne udvikling, fra at være et karismatisk præget ritual hos Paulus til en begyndende institutionalisering hos Justin, kommer til udtryk i form af et mere struktureret ritual bygget op omkring undervisning, faste og bøn forud for selve dåbshandlingen.

7. Litteraturliste

Bibelen

1998 *Bibelen*, Det Danske Bibelselskab, København.

Bilde, Per

2001 ”En religion bliver til – en undersøgelse af kristendommens tilblivelse indtil år 110”, Forlaget ANIS, København.

Engberg-Pedersen, Troels

2015 ”Paulus’ brev til Romerne” i *Studiebiblen*, Ejrnæs, Bodil, Hallbäck, Geert og Jensen, Hans Jørgen Lundager (red.), Det Danske Bibelselskab, København.

Hyldahl, Niels

2013 ”Paulus”, *Den Store Danske*, (11. nov. 2013), https://denstoredanske.lex.dk/Paulus?utm_source=denstoredanske.dk&utm_medium=redirect&utm_campaign=DSDredirect (set d. 4.6.20).

2017 ”Paulinske breve”, *Den Store Danske*, (22. nov. 2017), https://denstoredanske.lex.dk/Paulus?utm_source=denstoredanske.dk&utm_medium=redirect&utm_campaign=DSDredirect (set d. 5.6.20).

Meslin, Michel

2005 "Baptism" *Encyclopedia of Religion*, 2. ed., vol. 3, Jones, Lindsay (red.), Gale eBooks, <https://link-gale.com.ez.statsbiblioteket.dk:12048/apps/doc/CX3424500306/GVRL?u=aaruniv&sid=GVRL&xid=108876a6> (set d. 7.6.20).

Petersen, Anders Klostergaard

2019 Kap. 6: Religion og embeder, funktioner og roller i *Religionsmorfologi*, Religionsvidenskab, Aarhus Universitet, August 2019

2020 Bilag 1: Skema over fundamentalnarrativer

Bilag 2: Basalt narrativt skema

Bilag 3: Forståelser af synd og retfærdighed i tidlig Kristusreligion

Scheper, George L.

2005 "Charisma" i *Encyclopedia of Religion*, 2. ed., vol. 3, Jones, Lindsay (red.),
Gale eBooks, <https://link-gale-com.ez.statsbiblioteket.dk:12048/apps/doc/CX3424500542/GVRL?u=aaruniv&sid=GVRL&xid=34ee03d8> (set 8.6.20).

Stenbæk, Jørgen, Kofod, Else Marie og Nørgaard-Højen, Peder

2011 "Dåb", *Den Store Danske*, (30. nov. 2011),
<https://denstoredanske.lex.dk/dåb> (set d. 7.6.20).

Sørensen, Jesper

2019 Kap. 3: Religion og ritualer i *Religionsmorfologi*, Religionsvidenskab,
Aarhus Universitet, August 2019

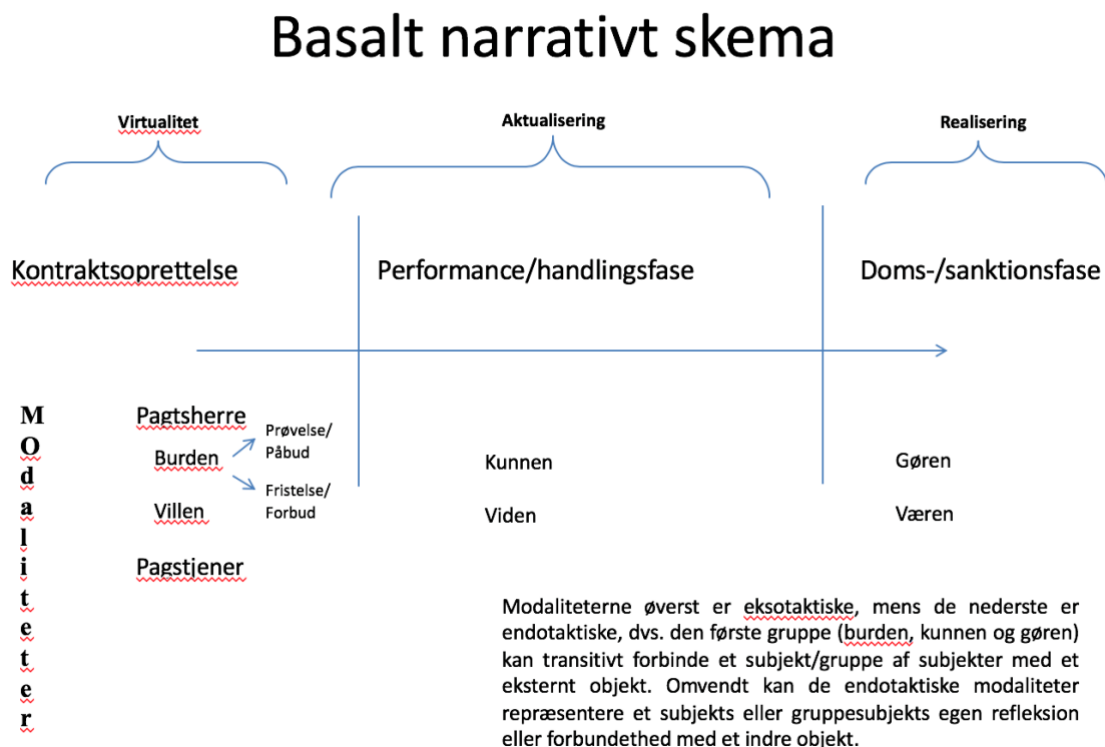
8. Bilag

Bilag 1: Skema over fundamentalnarrativer

Fundamentalnarrativer

	Væren	Ikke-væren
Forandring	Progression: (0>+ /->+) Gørenssubjekt: <u>Progressør</u> Værenssubjekt: <u>Beneficiær</u>	Degression: (+>0 / +>-) Gørenssubjekt: <u>Degressør</u> Værenssubjekt: <u>Offer</u>
Fastholdelse	Protektion: (+>+ /0>0) Gørenssubjekt: <u>Protektor</u> Værenssubjekt: <u>Beneficiær</u>	Repression: (->- /0>0) Gørenssubjekt: <u>Repressør</u> Værenssubjekt: <u>Offer</u>
	<p style="text-align: center;"><i>Contra:</i></p> Virtuel eller aktualiseret degression Gørenssubjekt: <u>Degressør</u> Værenssubjekt: <u>Offer</u>	<p style="text-align: center;"><i>Contra:</i></p> Virtuel eller aktualiseret progression Gørenssubjekt: <u>Progressør</u> Værenssubjekt: <u>Beneficiær</u>

Bilag 2: Basalt narrativt skema

Bilag 3: Forståelser af synd og retfærdighed i tidlig Kristusreligion

Forståelsen af synd og retfærdighed i tidlig Kristusreligion

Non posse peccare =
Ikke kunnen synde
Finaltilstanden for
Kristustilhængerne

Kristustilhængerne i handlingsfasen:
Posse [non posse peccare] = Kunnen [ikke
kunnen synde]

Posse non peccare =
Kunnen ikke synde

Non posse non peccare =
Ikke kunnen ikke synde,
dvs. man kan ikke andet
end at synde

Posse peccare =
Kunnen synde

Luther: simul iustus et peccator ("På en og samme tid retfærdig og synder")
lustus in spe, sed peccator in re ("Retfærdig i håbet, men i virkeligheden synder")